

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-1-75 (Özelleştirme Nihai Bildirim)
Karar Sayısı : 04-01/3-1
Karar Tarihi : 8.1.2004

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A.Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL, Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B- RAPORTÖRLER : Hilal YILMAZ, İsmail Yücel ARDIÇ, M. Oğuzcan BÜLBÜL

**C- BİLDİRİMDE
BULUNAN**

: - T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

D- TARAFLAR

: - T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Hüseyin Rahmi Sok. No:12 Çankaya Ankara

1- İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.
41784 Körfez-Kocaeli

- Yıldız Entegre Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Organize Sanayi Bölgesi No:5
41285 Arslanbey-Kocaeli

- GAP Kimya ve Gübre Sanayi Ticaret A.Ş.
Keresteciler Sitesi Fatih Cad. Selvi Sok. No:18
Merter-İstanbul

- Yılfert Gübre ve Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Beybi Giz Plaza Meydan Sok. No:28/9
Maslak-İstanbul

2- Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.
16601 Gemlik-Bursa

- Yılyak Yakıt Pazarlama ve Ticaret A.Ş.
Beybi Giz Plaza Meydan Sok. No:28/9
Maslak-İstanbul

- Albayrak Turizm Seyahat İnşaat Ticaret A.Ş.
Çayhane Sok. No:1 Topkapı-İstanbul

- Gübretaş Gübre Fabrikaları T.A.Ş.
Kasap Sok. No:22 Esentepe-İstanbul

E- DOSYA KONUSU: İstanbul Gübre Sanayii A.Ş. ve Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.'nin özelleştirilme yoluyla devredilmesi işlemine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 2.6.2003 tarih ve 4667 sayılı ön bildiriminde, Türkiye Gübre Sanayi A.Ş.'nin bağlı ortaklıkları olan İstanbul Gübre Sanayii A.Ş., Gemlik Gübre Sanayii A.Ş., Samsun Gübre Sanayi A.Ş. ve Kütahya Gübre Sanayi A.Ş.'deki kamu hisselerinin özelleştirilmesine ilişkin olarak, 1998/4 sayılı Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik kazanabilmeleri için Rekabet Kurumu'na yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in 4. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu'nun görüşü talep edilmiştir.

Bunun üzerine, 19.6.2003 tarih, 1533 sayı ile gönderilen Mesleki Daire görüşü ile 23.6.2003 tarih, 5387 sayılı Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın görüşleri dikkate alınarak, 30.6.2003 tarih, 03-46 sayılı karar ile konuya ilişkin Rekabet Kurulu Görüşü oluşturulmuş ve 2.7.2003 tarih, 1658 sayı ile anılan İdare'ye bildirilmiştir.

Kurum kayıtlarına 8.12.2003 tarih, 6022 sayı ile giren ve en son 31.12.2003 tarih ve 6463, 6464 sayı ile eksiklikleri tamamlanan Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın izin başvurusu üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ ve 1998/4 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 2.1.2004 tarih, 2003-1-75/ÖN-04-HY sayılı Özelleştirme Nihai Bildirim Raporu, 5.1.2004 tarih ve REK.0.05.00.00/6 sayılı Başkanlık önergesi ile 04-01 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.'nin Yıldız Entegre Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş., GAP Kimya Gübre Sanayi Ticaret A.Ş. ile Yılfert Gübre ve Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından, Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.'nin Yılyak Yakıt Pazarlama ve Ticaret A.Ş., Albayrak Turizm Seyahat İnşaat Ticaret A.Ş. ve Gübretaş Gübre Fabrikaları T.A.Ş. tarafından devralınması halinde;

- azotlu ve kompoze gübreler pazarında hakim durum yaratılmayacağı,

- bu nedenle bildirim konu devralma işlemine, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca izin verilmesi gerektiği

ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Pazar Hakkında Genel Bilgi

Türkiye gübre sektöründe başlıca etkinliği gübre üretimi olan ve tamamı yerli sermayeli dört teşebbüs bulunmaktadır¹:

- 1- Toros Gübre ve Kimya Endüstrisi A.Ş. (Toros Gübre),
- 2- Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş. (Bagfaş) ve Ege Gübre Sanayii A.Ş.²,
- 3- Gübre Fabrikaları T.A.Ş. (Gübretaş).
- 4- Türkiye Gübre Sanayii A.Ş. (Tügsaş)'nin bağlı kuruluşları olan;
 - İstanbul Gübre Sanayii A.Ş. (İgsaş),
 - Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.
 - Samsun Gübre Sanayii A.Ş.
 - Kütahya Gübre Sanayii A.Ş.

Tablo 1- Kurulu Kapasiteler ve Kapasitelere Göre Pazar Payları

Kuruluşlar	Kompoze Gübreler (Ton)	Azotlu Gübreler (Ton)
Toros Gübre	808.500 (%30.2)	594.000 (% 25)
Bagfaş	385.000 (%14.4)	214.500 (% 9)
İgsaş	118.000 (%4.4)	561.000 (%23.6)
Ege Gübre	330.000 (%12.4)	0
Gübretaş	500.000 (%18.7)	0
Tügsaş (Samsun)	527.200 (%19.8)	0
Tügsaş (Kütahya)	0	378.500 (%15.9)
Tügsaş (Gemlik)	0	594.000 (%25)
Diğer	0	35.200 (%1.5)
Toplam	2.668.700 (%100)	2.377.200 (%100)

Tablo 2- Üretime Göre Pazar Payları (2002 yılı)

Kuruluşlar	Azotlu Gübre Üretimi (Ton)	Azotlu Gübre Üretimi Pazar Payları (%)	Kompoze Gübre Üretimi (Ton)	Kompoze Gübre Üretimi Pazar Payları (%)
Toros Gübre	486.052	424.823
Gübretaş	-	260.709
Bagfaş+Ege	173.550	541.416
İgsaş	537.087	68.105
Tügsaş (Samsun)	-	367.590
Tügsaş (Kütahya)	185.000	-
Tügsaş (Gemlik)	443.279	-
Toplam	1.824.968	100,0	1.662.643	100,0

Üretici firmaların yanı sıra faaliyeti ithal ettiği ürünleri satmakla sınırlı olan ithalatçı firmalar da bu alanda etkinlik göstermektedir. 2002 yılında ithalatın %58'i üretici firmalar, %42'si sadece ithalatla uğraşan şirketler tarafından gerçekleştirilmiştir.

¹ Ereğli Demir Çelik, İsdemir ve Kardemir teşebbüsleri yan ürün olarak amonyum sülfat (AS) gübresi üretmektedir.

² BAGFAŞ'ın 2001 yılında Ege Gübre'yi devralması nedeniyle, bu iki firma birlikte değerlendirilmiştir.

Tablo 3- İthalat Miktarlarına Göre Pazar Payları (2002 Yılı)

Kuruluşlar	Azotlu Gübre İthalatı (Ton)	Azotlu Gübre İthalatı Payları (%)	Gübre Pazar Payları (%)	Kompoze Gübre İthalatı (Ton)	Kompoze Gübre İthalatı Payları (%)
Toros Gübre	155.986	72.170
Gübretaş	225.501	101.443
Bagfaş+Ege	187.115	-
İgşaş	85.448	-
Tügsaş	85.453	-
Attarlar	273.197	69.063
Ost Olgun	103.732	37.484
Toplam	1.116.432	100,0	280.160	100,0

Pazarda az sayıda teşebbüsün bulunması, pazardaki belirsizlikler nedeniyle yabancı üreticilerin pazara girmemesi, Toros Gübre'nin sektöre girdiği 1981 yılından itibaren yeni bir üreticinin faaliyete geçmemesi, yeni bir üretim tesisi kurma maliyetinin yüksek oluşu, gübrenin taşınmasında ölçek ekonomilerinin geçerliliği, faaliyetlerin sürdürülebilmesi için büyük önem taşıyan liman kullanımı, depo ve ambalajlama tesisinin kurulması ile bayi ağının oluşturulmasının zor ve masraflı olması başlıca pazara giriş engelleridir.

Gübre, toplu alıcılar ve bayiler kanalıyla çiftçiye ulaştırılmaktadır. Toplu alıcılar başta Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği (TKKMB) olmak üzere, Tariş, Trakya Birlik, Çukobirlik, Şeker Fabrikaları A.Ş. ve Antbirlik'tir. Toplu alıcılar ihale açarak gübre almakta, çiftçiye ulaştırmakta ve bir kısmını kendi ihtiyaçları için kullanmaktadır. Toplu alıcılar içinde, 1581 sayılı "Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu" ile kurulmuş olan ve 2500'den fazla kooperatifin bağlı olduğu 16 Bölge Birliği'nin üst kuruluşu niteliğindeki TKKMB, alımlarının büyüklüğü ve ülkenin birçok noktasında çiftçiye ulaşması yönüyle önemli bir dağıtıcıdır. TKKMB'nin, dolayısıyla toplu alıcıların alımlardaki payı yıllar itibarıyla düşmektedir. 1997'de yaklaşık %45 olan bu oran, 1999 yılı sonu itibarıyla yaklaşık %33, 2002 yılında ise %21'e gerilemiştir. Bu gerileme aynı zamanda, bayi kanalıyla yapılan satışların dağıtımdaki ağırlığının arttığını göstermektedir.

TKKMB ihalelerinde oluşan fiyat, bayi satışlarındaki fiyat üzerinde baskı yaratmaktadır. Ayrıca, gübre arzını tüketme potansiyeli yüksek olan ve borcunu zamanında ödeyebilen TKKMB, sağlayıcılar açısından da önemlidir. Bu çerçevede, TKKMB'nin alımları gübre pazarının sağlayıcı ve dağıtıcı seviyelerindeki rekabet üzerinde oldukça etkilidir.

Gübrenin kullanıcılara satışı, toplu alıcılar dışında bayiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Üreticilerin ülkenin çeşitli bölgelerine yayılmış bayileri varken, bazı ithalatçı firmaların belirli bölgelerle sınırlı bayi ağı bulunmaktadır. Sektörde yalnızca Toros Gübre'nin tek elden satın alma esasına göre çalışan bayileri vardır. Diğer üretici firmaların ve ithalatçıların bayileri, kendi ürünleriyle rakip olmayan ürünleri diğer sağlayıcı firmalardan temin ederek satış yapmaktadır. Bunun nedeni, bayi satışlarında çiftçiye çeşitli gübre türlerini sunabilmenin önemli oluşudur. Çiftçi ihtiyacı olan gübrelerin tümünü bir bayiden sağlayarak pazarlık gücünü yükseltme ve hamaliye maliyetini

04-01/3-1

düşürme eğilimindedir. Sağlayıcı firmalar bayilerine geniş bir ürün yelpazesi sunabilmek için, ithalata yönelmekte, hatta rakiplerinden alım yapmaktadır.

2002 yıl sonu itibarıyla, azotlu ve kompoze gübre satışlarının firmalar arasındaki dağılımı aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir.

Tablo 4- Satışlara Göre Pazar Payları (2002 yılı)

Kuruluşlar	Azotlu Gübre Satışı (Ton)	Azotlu Gübre Satışı Pazar Payları (%)	Kompoze Gübre Satışı (Ton)	Kompoze Gübre Satışı Pazar Payları (%)
Toros Gübre	623.636	496.099
Gübretaş	78.379	129.277
Bagfaş+Ege	333.638	547.539
İgşaş	222.582	60.620
Tügsaş (Samsun)	-	184.618
Tügsaş (Kütahya)	118.144	-
Tügsaş (Gemlik)	253.881	-
Attarlar	184.035	32.822
Ost Olgun	53.380	27.678
Diğer İTH.	208.736	62.181
TKKMB	345.103	183.347
Pankobirlik	185.854	181.805
Çukobirlik	24.999	26.036
Trakya Birlik	-	46.240
Tariş	64.458	55.085
Antbirlik	5.728	4.517
Karadeniz Birlik	10.614	9.400
Toplam	2713167	2.047.264	100,0

H.2. Taraflar

H.2.1. İgşaş

Faaliyet konusu, amonyak ile azotlu (üre) ve kompoze (20.20.0, 15.15.15) gübre üretimidir. Azotlu gübre pazarındaki payı, üretimde %....., satışta %..... ve kompoze gübre pazarındaki payı, üretimde %....., satışta %.....'tür. 2002 yılı cirosuTL olan İgşaş'ın sermayesinin %99.99'u Tügsaş'a aittir.

Yönetim Kurulu aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5- İgşaş'ın Yönetim Kurulu Üyeleri

Yönetim Kurulu	Görevleri
Satılmış Özoğlu	Yönetim Kurulu Başkanı
Naci Özman	Başkan V.
Mustafa Kılıç	Üye
Orhan Sarısüleyman	Üye
Ahmet Sarıkaya	Üye

İgşaş 1988 yılının ikinci yarısından bu yana hammadde olarak kullandığı doğalgazdan, gübre ham/ara maddelerinden olan amonyak elde etmekte, bundan da üre ve 20.20.0 ile 15.15.15 kompoze gübreleri üretmektedir.

04-01/3-1

Kompoze gübre üretimi, üre üretimi aşamalarında ortaya çıkan, satılamaz nitelikteki ürenin değerlendirilmesi ve ürün yelpazesinin genişletilmesi amacıyla yapılmaktadır. İgşaş'ın üretimini yaptığı amonyak, üre ve kompoze gübrelerin kapasite ve son 4 yıla ait üretim miktarları aşağıdaki şekildedir:

Tablo 6 -İgşaş'ın Amonyak, Üre ve Kompoze Gübrelere İlişkin Kapasite ve Üretim Miktarları (Ton)

Ürün	Kapasite (Ton/Yıl)	1999	2000	2001	2002
Amonyak	379.500	100.250	65.006	81.640	365.648
Üre	561.000	150.172	95.958	116.061	537.087
Kompoze	118.000	84.897	64.002	66.791	68.105

H.2.2. İgşaş'a Teklif Veren Teşebbüsler

H.2.2.1. Yıldız Entegre Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Faaliyet konusu orman ürünleri üretimidir. İlgili ürün pazarında devralma öncesi faaliyeti olmadığı için bu pazara ilişkin pazar payı bulunmamaktadır.

Yönetim Kurulu aşağıda sunulmuştur:

Tablo 7- Yönetim Kurulu Üyeleri

Yönetim Kurulu	Görevleri
Fehmi Yıldız	Yönetim Kurulu Başkanı
Hasan Yıldız	Üye
İ. Hakkı Yıldız	Üye

H.2.2.2. GAP Kimya ve Gübre Sanayi Ticaret A.Ş.

Gübre ve kimya sektöründe faaliyet göstermek üzere 2003 yılında kurulmuştur. İlgili ürün pazarında devralma öncesi faaliyeti olmadığı için pazar payı ve cirosu bulunmamaktadır.

Ortaklık yapısı aşağıda sunulmuştur:

Tablo 8- GAP Kimya ve Gübre Sanayi Ticaret A.Ş.'nin Ortaklık Yapısı

Hissedarlar	Pay Oranları (%)
Çalık Holding A.Ş.	80
Çalık Enerji San.	10
Ahmet Çalık	8
Mahmut Çalık	1
Çiğdem Çalık	1

H.2.2.3. Yılfert Gübre ve Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Demir ve inşaat malzemelerini bölgesel olarak pazarlamak için Yıldem Demir Çelik Pazarlama A.Ş. adı ile kurulan şirket, gübre sektöründe faaliyette bulunmak üzere unvan değişikliği yapmıştır. İlgili ürün pazarında devralma öncesi faaliyeti bulunmadığı için pazar payı yoktur.

Yönetim kurulu ve ortaklık yapısına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 9- Yılfert Gübre ve Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Yönetim Kurulu ve Ortaklık Yapısı

Yönetim Kurulu Üyeleri	Görevleri	Sermaye Payları (%)
Garip Yıldırım	Yönetim Kurulu Başkanı	20
Zeycan Yıldırım	Üye	20
Ali Rıza Yıldırım	Üye	20
Yüksel Yıldırım	Üye	20
Mehmet Yıldırım	Üye	20

H.2.3. Gemlik Gübre Sanayii A.Ş. (Gemlik Gübre)

Faaliyet konusu, amonyak ve CAN üretimi (azotlu gübre) olan Gemlik Gübre, sermayesinin %99.99'u Tügsaş'a ait olan bir kamu teşebbüsüdür.

Gemlik Gübre'nin, 1999-2002 tarihleri arasındaki CAN üretim ve satış miktarları ile kapasite kullanım oranları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 10- Gemlik Gübre'nin CAN Üretim ve Satış Miktarları (ton) İle Kapasite Kullanım Oranları

	1999	2000	2001	2002
Üretim	425.104	497.586	377.244	443.279
Satış	477.563	466.149	381.600	456.192
Kapasite kullanım oranı	% 71.57	% 83.77	% 63.51	% 74.63

Azotlu gübre pazarındaki payı ise üretimde %....., satışta %..... olup, 2002 yılı cirosuTL'dir.

Yönetim Kurulu aşağıda sunulmuştur.

Tablo 11- Gemlik Gübre'nin Yönetim Kurulu Üyeleri

Yönetim Kurulu	Görevleri
Mehmet Özel	Yönetim Kurulu Başkanı
Nizar Özkaya	Başkan V.
Hulusi Şöhret	Üye
İnal Hartoka	Üye
Ali Osman Aslan	Üye

H.2.4. Gemlik Gübre'ye Teklif Veren Teşebbüsler

H.2.4.1. Yılyak Yakıt Pazarlama ve Ticaret A.Ş.

Faaliyet konusu kömür ithalatı ve satışı olan Şirket'in, ilgili ürün pazarında devralma öncesi faaliyeti bulunmadığı için pazar payı yoktur.

Yönetim kurulu ve ortaklık yapısı aşağıda sunulmuştur.

Tablo 12- Yilyak Yakıt Pazarlama ve Ticaret A.Ş.'nin Yönetim Kurulu ve Ortaklık Yapısı

Yönetim Kurulu Üyeleri	Görevleri	Sermaye Payı (%)
Garip Yıldırım	Yönetim Kurulu Başkanı	20
Zeycan Yıldırım	Üye	20
Ali Rıza Yıldırım	Üye	20
Yüksel Yıldırım	Üye	20
Mehmet Yıldırım	Üye	20

H.2.4.2. Albayrak Turizm Seyahat İnşaat Ticaret A.Ş.

Faaliyet konusu; inşaat, tekstil, servis işletmeciliği, atık toplama ve transfer istasyonları işletmeciliği, özel güvenlik, temizlik, akaryakıt satışı, gümrükleme, uluslararası nakliyat, bilgisayar alım satımı ve bakımı ile oto kiralama. İlgili ürün pazarında devralma öncesi faaliyeti bulunmadığı için pazar payı yoktur.

Yönetim kurulu ve ortaklık yapısına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 13- Albayrak Turizm Seyahat İnşaat Ticaret A.Ş.'nin Yönetim Kurulu ve Ortaklık Yapısı

Yönetim Kurulu Üyeleri	Görevleri	Sermaye Payı (%)
Mustafa Albayrak	Yönetim Kurulu Başkanı	16.6
Kazım Albayrak	Yönetim Kurulu Üyesi ve Başkan V.	16.6
Muzaffer Albayrak	Üye	16.6

H.2.4.3. Gübretaş

Faaliyet konusu, fosfatlı gübre (TSP), kompoze gübre (20.20.0, 15.15.15, 10.25.20) üretimi olan Gübretaş'ın hisselerinin %83,86'sı, TTKMB'ye aittir. Kompoze gübreler pazarındaki payı üretimde %....., satışta %...³ olup, 2002 yılı cirosuTL'dir.

Yönetim Kurulu aşağıda sunulmuştur.

Tablo 14- Gübretaş'ın Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu Üyeleri	Görevleri
Dr. Kemal Gündoğdu	Yönetim Kurulu Başkanı
İsa Eseroğlu	Başkan Y.
İrfan Güvendi	Üye
Salih Yılmaz	Üye
İsmail Ekmel	Üye
Adnan Aksu	Üye
- (Atama Kararı Bekleniyor)	Üye

H.3. İlgili Pazar

Kimyasal gübreler; öncelikle tek besinli ve çok besinli olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Tek besinli gübreler; içerisinde bitki besin maddelerinden azot, fosfor veya potasyum elementlerinden yalnızca birisini bulunduran, içerdikleri bu elementlere göre de azotlu, fosforlu ve potasyumlu şeklinde adlandırılan

³ Bu orana, ekonomik bütünlük içerisinde bulunduğu TTKMB'nin gübre satışlarındaki payı da dahildir.

gübrelerdir. Kompoze gübreler ise; bünyelerinde bu üç elementten birden fazlasını ihtiva eden gübrelerdir.

Özelleştirme yolu ile devredilecek kuruluş olan İgsaş, başta azotlu gübre çeşidi olan üre olmak üzere, 20.20.0 ve 15.15.15 kompoze gübre çeşitlerini üretmekte, ayrıca amonyum sülfat (AS), amonyum nitrat (AN) ve diamonyum fosfat (DAP) gübrelerini ithal etmektedir. Gemlik Gübre ise, sadece, azotlu gübre olan CAN gübresini üretmektedir. İgsaş'ın üretmiş olduğu üre gübresi azotlu gübre çeşitleri içerisinde %46'lık azot oranı ile en fazla bitki besin maddesi içeren, dolayısıyla saflığı veya konsantrasyonu en yüksek olan üründür. Gemlik Gübre'nin ürettiği CAN ise, %26'lık azot oranına sahiptir. CAN ve üre gübreleri, Türkiye'de en çok kullanılan gübrelerdir.

Bu bilgiler çerçevesinde, ilgili ürün pazarı, azotlu gübreler ve kompoze gübreler; ilgili coğrafi pazar ise Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak belirlenmiştir.

H.4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Bildirime konu olan Tügsaş'ın bağlı kuruluşları İgsaş ve Gemlik Gübre'nin özelleştirme yoluyla devredilme işlemi, faaliyet alanları dikkate alınarak, İgsaş açısından azotlu gübreler ve kompoze gübreler pazarları, Gemlik Gübre açısından ise sadece azotlu gübreler pazarı bakımından değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

2002 yılından itibaren kimyevi gübre destekleme mevzuatı değiştirilerek, gübre üreticisi ve dağıtıcılarına yapılan destekleme ödemeleri yerine "doğrudan gelir desteği ödemesi" adı altında çiftçiye ödeme yapılmaya başlanmıştır. Söz konusu değişiklik ile, çiftçilere sahip oldukları tarım alanının büyüklüğü kriter alınarak her yıl ödeme yapılmaktadır. Böylece, gübre üreticilerine yapılan destekleme ödemelerinin 3 ay önceden avans şeklinde ödenmesinden kaynaklanan, ithalatçıların üreticilere göre dezavantajlı olduğu durum ortadan kalkmıştır. Ayrıca, kimyevi gübre ithalatı yapmak için gerekli olan Tarım Bakanlığı'ndan alınan "ithalatçı belgesi" olmadan da gübre ithalatı yapılabilmektedir. Mevcut uygulamalara göre kimyevi gübre ithalatı yapmak isteyen herhangi bir şirket, Tarım Bakanlığı İl Müdürlüklerine proforma fatura ve gübre analiz raporunu sunarak gübre ithalatını gerçekleştirebilmektedir.

Mevzuattaki söz konusu değişiklikler, gübre ithalatının, gübre üreticisi şirketlerden ithalatçı diğer kuruluşlara az da olsa kaymasına neden olmuştur. 2003 yılı itibarıyla, gübre üreticisi şirketler dışında gübre ithalatı yapan 44 şirket bulunmaktadır (bunlardan 10-12 şirket düzenli olarak gübre ithalatı yapmaktadır). 2002 yılında yapılan incelemede, düzenli gübre ithalatı yapan 3-4 şirketin olduğu göz önüne alındığında, pazardaki ithalatçıların sayısının arttığı görülecektir.

Nitekim, 2002 yılında gübre ithalatının %42'si söz konusu ithalatçı kuruluşlar, %58'si gübre üreticisi şirketler tarafından yapılmıştır. Oysa gübre üreticileri, 1998 yılında gübre ithalatının %68'ini ve 1999 yılında, %76'sını

gerçekleştirmişlerdir. Dolayısıyla, kimyevi gübre pazarında, ithalatın rekabetçi etkisi, geçmiş yıllara oranla daha yoğun olarak ortaya çıkmıştır.

H.4.1. İgşaş'ın Özelleştirilmesi

İgşaş'ın özelleştirme ihalesinde en yüksek teklifi veren şirketler, sırasıyla, Yıldız Entegre Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş., GAP Kimya ve Gübre Sanayi Ticaret A.Ş. ile Yılfert Gübre ve Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. olmuştur. Söz konusu şirketlerin ve bağlı bulunduğu grupların kimyevi gübre pazarında faaliyetleri bulunmamaktadır. Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.'nin, ana iştiğal konusu olan orman ürünleri üretiminde, yapıştırıcı amaçlı tüketilen tutkalın hammaddelerinden birinin "üre" olması nedeniyle, gübre sektörüyle ilgili olduğu anlaşılmıştır.

İhaleyi kazanan söz konusu şirketlerin ilgili ürün pazarında faaliyetlerinin bulunmaması nedeniyle, devralma işlemi sonrasında pazarda yoğunlaşma yaşanmayacağı, pazara yeni girişin olmasının pazarın rekabetçi yapısına olumlu katkı da bulunacağı kanaatine varılmıştır.

H.4.2. Gemlik Gübre'nin Özelleştirilmesi

Gemlik Gübre'nin özelleştirme ihalesinde en yüksek teklifi veren şirketler, sırasıyla, Yılyak Yakıt Pazarlama ve Ticaret A.Ş., Albayrak Turizm Seyahat İnşaat Ticaret A.Ş. ve Gübretaş olmuştur. Gübretaş haricindeki diğer şirketlerin kimyevi gübre pazarında faaliyeti bulunmamaktadır.

Gübretaş ise, azotlu gübre üretmeyip, fosfatlı gübrelerden olan TSP gübresinin ve DAP, 20.20.0, 15.15.15, 10.25.20 gibi kompoze gübrelerin üretimini ve satışını, ayrıca azotlu gübrelerin yurt içi ve yurt dışından tedarikini yaparak satışını gerçekleştirmektedir. Gübretaş'ın, geniş bir dağıtım ağına sahip olan TKKMB ile ekonomik bütünlük içerisinde olması nedeniyle, gübre pazarındaki faaliyetlerinin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Gübretaş ve TKKMB'nin, azotlu gübreler pazarındaki (satış) payı %15, kompoze gübreler pazarındaki payı ise üretimde %15, satışta %12'dir. Gübretaş'ın sadece azotlu gübre üretimi yapan Gemlik Gübre'yi devralması durumunda azotlu gübreler pazarında; üretim kapasitesi açısından %25, üretimde %24 ve satışta %25 pazar payları oluşacaktır.

İşlemin gerçekleşmesi halinde Gübretaş, üretimde %..., satışta %... pazar payına sahip olan Toros Gübre'nin karşısında önemli bir rakip olarak yer alacak ve işlemten sonra pazarda yoğunlaşma yaşanmayacaktır. Ayrıca, diğer şirketlerin pazarda faaliyetlerinin bulunmaması nedeniyle, Gemlik Gübre'nin özelleştirme yoluyla devredilmesi işlemi, pazarda herhangi bir hakim duruma neden olmayacaktır.

Gemlik Gübre'ye teklif veren Yılyak Yakıt Pazarlama ve Ticaret A.Ş. ile İgşaş'a talip olan Yılfert Gübre ve Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ekonomik bütünlük içinde bulunduğu göz önüne alındığında, İgşaş ve Gemlik Gübre'nin söz konusu teşebbüs tarafından devralınması durumunda, pazardaki rekabetin incelenmesi gerekmektedir. İgşaş ve Gemlik Gübre'nin azotlu

04-01/3-1

gübreler pazarındaki payları; üretim kapasitesi açısından %48, üretimde %54 ve satışta %18'dir.

Dosya mevcudu bilgilerden, pazara yeni girecek olan şirketin, Türkiye genelinde yaygın bir dağıtım ağına sahip olması, ürün yelpazesini geniş tutma gereği de göz önüne alındığında, devralınacak şirketlerin devralma işlemi öncesindeki pazar paylarının, tek başına hakim durumun varlığını ortaya koyamayacağı anlaşılmıştır.

Bu çerçevede; İgşaş ve Gemlik Gübre'nin özelleştirilmesi yoluyla devredilmesi işlemlerinin, ilgili ürün pazarlarında hakim durum yaratmayacağı kanaatine varılmıştır.

I- SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.'nin Yıldız Entegre Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş., GAP Kimya Gübre Sanayi Ticaret A.Ş. ve Yılfert Gübre ve Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından, Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.'nin Yılıyak Yakıt Pazarlama ve Ticaret A.Ş., Albayrak Turizm Seyahat İnşaat Ticaret A.Ş. ve Gübretaş Gübre Fabrikaları T.A.Ş. tarafından devralınması işleminin; azotlu ve kompoze gübreler pazarında hakim durum yaratacak nitelikte olmadığına, dolayısıyla bildirim konu devralma işlemine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi uyarınca izin verilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.